एक एकेन संगम्य रहो ब्रूयां हितं वचः। न च ते ज्ञातिकार्य्येषु प्रष्टव्योऽहं हिताहिते।
मया सम्मन्त्र्य पश्चाच्च न हिंस्याः सचिवास्त्वया। मदीयानाञ्च कुपितो मा त्वं दण्डं निपातयेः। ४१२०
एवमस्त्विति तेनासौ मृगेन्द्रेणाभिपूजितः। प्राप्तवान्मतिसाचिव्यं गोमायुर्व्याघ्रयोनितः।
तं तथा सत्कृतं दृष्ट्वा पूज्यमानं स्वकर्म्मसु। प्रादिषन् कृतसंघाताः पूर्व्वभृत्या मुहुर्म्मुहुः।
मित्रबुद्ध्या च गोमायुं सान्त्वयित्वा प्रसाद्य च। दोषैस्तु समतां नेतुमैच्छन्नशुभबुद्धयः।
अन्यथा व्युषिताः पूर्व्वं परद्रव्याभिहारिणः। अशक्ताः किञ्चिदादातुं द्रव्यं गोमायुयन्त्रिताः।
व्युत्थानञ्च विकाङ्क्षद्भिः कथाभिः प्रतिलोभ्यते। धनेन महता चैव बुद्धिरस्य विलोभ्यते। ४१२५
न चापि स महाप्राज्ञस्तस्माद्धैर्य्याच्चचाल ह। अथास्य समयं कृत्वा विनाशाय तथाऽपरे।
ईप्सितन्तु मृगेन्द्रस्य मांसं यत्तत्र संस्कृतं। अपनीय स्वयं तद्धि तैर्न्यस्तं तस्य वेश्मनि।
यदर्थञ्चाप्यपहृतं येन तच्चैव मन्त्रितं। तस्य तद्विदितं सर्व्वं कारणार्थञ्च मर्षितं।
समयोऽयं कृतस्तेन साचिव्यमुपगच्छता। नोपघातस्त्वया कार्य्यो राजन् मैत्रीमिहेच्छता।
॥ भीष्म उवाच ॥ क्षुधितस्य मृगेन्द्रस्य भोक्तुमभ्युत्थितस्य च। भोजनायोपहर्त्तव्यं तन्मांसं नोपदृश्यते। ४१३०
मृगराजेन चाज्ञप्तं दृश्यताञ्चौर इत्युत। कृतकैश्चैव तन्मांसं मृगेन्द्रायोपवर्णितं।
सचिवेनापनीतं ते विदुषा प्राज्ञमानिना। सरोषस्त्वथ शार्द्दूलः श्रुत्वा गोमायुचापलं।
बभूवामर्षितो राजा वधञ्चास्य व्यरोचयत्। छिद्रं ते तस्य तद्दृष्ट्वा प्रोचुस्ते पूर्व्वमन्त्रिणः।
सर्व्वेषामेव सोऽस्माकं वृत्तिभङ्गे प्रवर्त्तते। निश्चित्यैवं पुनस्तस्य ते तत् कर्म्माण्यवर्णयन्।
इदं तस्येदृशं कर्म्म किन्तेन न कृतं भवेत्। श्रुतञ्च स्वामिना पूर्व्वं यादृशेनैव तादृशः। ४१३५
वाङ्मात्रेणैव धर्म्मिष्ठः स्वभावेन तु दारुणः। धर्म्मच्छद्मा ह्ययं पापो वृथाचारपरिग्रहः।
कार्य्यार्थं भोजनार्थेषु व्रतेषु कृतवान् श्रमं। यदि विप्रत्ययो ह्येव तदिदं दर्शयाम ते।
तन्मांसञ्चैव गोमायोस्तैः क्षणादाशु ढौकितं। मांसापनयनं ज्ञात्वा व्याघ्रः श्रुत्वा च तद्वचः।
आज्ञापयामास तदा गोमायुर्व्वध्यतामिति। शार्द्दूलस्य वचः श्रुत्वा शार्द्दूलजननी ततः।
मृगराजं हितैर्वाक्यैः सम्बोधयितुमागमत्। पुत्र नैतत्त्वया ग्राह्यं कपटारम्भसंयुतं। ४१४०
कर्म्मसंघर्षजैर्द्दोषैर्दुष्येताशुचिभिः शुचिः। नोच्छ्रितं सहते कश्चित् प्रक्रिया वैरकारिका।
शुचेरपि हि युक्तस्य दोष एव निपात्यते। मुनेरपि वनस्थस्य स्वानि कर्म्माणि कुर्व्वतः।
उत्पाद्यन्ते त्रयः पक्षा मित्रोदासीनशत्रवः। लुब्धानां शुचयो द्वेष्याः कातराणां तरस्विनः।
मूर्खाणां पण्डिता द्वेष्या दरिद्राणां महाधनाः। अधार्म्मिकाणां धर्म्मिष्ठा विरूपाणां सुरूपिणः।
बहवः पण्डिता मूर्खा लुब्धा मायोपजीविनः। कुर्य्युर्दोषमदोषस्य बृहस्पतिमतेरपि। ४१४५
शून्यात्तच्च गृहान्मांसं यद्यप्यपहृतं तव। नेच्छते दीयमानञ्च साधु तावद्विमृश्यतां।
असभ्याः सभ्यसंकाशाः सभ्याश्चासभ्यदर्शनाः। दृश्यन्ते विविधा भावास्तेषु युक्तं परीक्षणं।
तत्त्ववद्दृश्यते व्योम खद्योतो हव्यवाडिव। न चैवास्ति तलं व्योम्नि खद्योते न हुताशनः।